

Høyere utdanning på høyt internasjonalt nivå – hva kan en vite gjennom internasjonale sammenligninger?

*Avdelingsdirektør Ole-Jacob Skodvin, NOKUT
Avdeling for utredning og analyse*

Kvalitet i høyre utdanning – måling av læringsutbytte

Grovt sett kan vi skille mellom tre former for læringsutbytte:

1. Intendert læringsutbytte
2. Subjektivt læringsutbytte
3. Objektivt læringsutbytte

Kvalitet i høyere utdanning – måling av læringsutbytte

- Vi har relativt gode forskningsindikatorer på kvalitet
  - Vitenskapelig publiserings- og siteringsindikatorer
  - Tildeling av konkurranseutsatte forskningsmidler
  - Doktorgradsproduksjon

- Men vi har lite informasjon om utdanningskvaliteten eller det faktiske læringsutbytte i høyere utdanning
  - Stort fokus på å måle læringsutbytte, men ulike tilnærminger
  - Ingen konsensus om hvordan det skal gjøres

Objektivt læringsutbytte

- Statistikk fra registerdata (nasjonalt):
  - Database for statistikk om høgre utdanning (DBH)
  - Statistisk sentralbyrå (SSB)
  - Felles studentsystem (FS)/LIST (studieadministrativt system)
  - NIFU STEP
  - StatsRes
- Internasjonale dataregistre (OECD, EUROSTAT og UNESCO, Eurydice, EUMIDA osv.)

Objektivt læringsutbytte

- NIFU STEP's Kandidatundersøkelse
- Rangeringer
- OECDs AHELO studie (måling av læringsutbytte i høyere utdanning)
- Annet

Rangeringenes rolle for kvalitetstenkingen i høyere utdanning

- Universitetsrangeringer er kontroversielle – men er i internasjonal og nasjonal sammenheng stadig viktigere for å definere hva som kjennetegner en god institusjon
- En rekke svakheter knyttet til rangering av universiteter
  - Men: I mangel av gode måter å måle kvaliteten i høyere utdanning på har rangeringene kommet for å bli
- To typer internasjonale rangeringer:
  1. Total rangeringer som rangerer institusjonene under ett (omfatter alle fagområder)
  2. Fagområdespesifikke rangeringer

Totalrangeringer av universiteter

- Shanghai Jiao Tong University (SJTU) har siden 2003 utgitt Academic ranking of World universities (ARWU)
- Times Higher Education Supplement har siden 2004 utgitt World University Ranking (WUR)
- Målet for begge:
  - Å tilby et konsistent og systematisk overblikk over verdens beste universiteter for høyere utdanning i en globalisert verden

Fagområdespesifikke rangeringer

- Lengre tradisjon enn totalrangeringene – og finnes bl.a. innen:
  - Økonomi- og MBA-utdannelse, realfag, informatikk, samfunnsfag og humaniora
- Rangeringer av handelshøyskoler – mest utviklet og utbredt – og sterk innflytelse
  - Financial Times, Business Week, Forbes, Economist Intelligence Unit og Wall Street Journal
  - Kan gi en indikasjon på hvordan rangeringer etter hvert også kan påvirke andre fagområder

Hvordan er rangeringene konstruert?

Indikatorene som blir brukt kan inndeles i følgende seks kategorier:

1. Indikatorer for inntakskvalitet
2. Indikatorer for læringsressurser
  - a) Finansielle og materielle ressurser
  - b) Personale
3. Indikatorer for læringsresultater
4. Indikatorer for "outcome"
5. Forskningsindikatorer
6. Omdømmeindikatorer
  - Men: Valget av indikatorer og vektingen av dem har svært mye å si for det endelige resultatet
  - Rangeringer gir dermed et subjektivt bilde av kvalitet

Resultater fra de internasjonale rangeringene

- The Times Higher Education Supplement: World University Ranking:
  - Omdømmeindikatorer (40%)
  - Publisering/siteringer (20%)
  - Forholdstall student-lærer (20%)
  - Internasjonal orientering (10%)
  - Arbeidsgivers vurdering (10%)
- Panelene som foretar fagfellevurderinger av universitetene skiftes hvert år
- Årlige justeringer i indikatorer og beregningsmetodene

The Times Higher Education Supplement World University Rankings i 2005-2009. Topp 10 samt norske institusjoner

	2005	2006	2007	2008	2009
Harvard University, US	1	1	1	1	1
Cambridge University, UK	3	2	2	3	2
Yale University, US	7	5	2	2	3
University College London, UK	28	25	9	7	4
Oxford University, UK	4	3	2	4	5
Imperial College London, UK	13	9	5	6	5
University of Chicago, US	17	11	7	8	7
Princeton University, US	9	10	6	12	8
Massachusetts Institute of Technology, US	2	4	10	9	9
California Institute of Technology, US	8	7	7	5	10
Oslo University, Norway	138	177	188	177	101
University of Bergen, Norway	320	277	225	227	144
NTNU, Norway	243	289	301	328	270
University of Tromsø, Norway	380	401	292	320	302

Resultater fra de internasjonale rangeringene

Jiao Tong University Shanghai: Academic Ranking of World Universities

- Basert på kvantitative indikatorer som primært måler fremragende forskning – fokus på realfag:
  - Antall ansatte som har vunnet Nobelpris eller Fields-medalje (i matematikk) (20%)
  - Hyppigst siterte forskere (20%)
  - Artikler publisert i Nature og Science (20%)
  - Antall artikler i siteringsindekser (20%)
  - Tidligere studenter som har vunnet Nobelpris eller Fields-medalje (10%)
  - Akademiske resultater i forhold til størrelsen på institusjonen (10%)

Jiao Tong University Shanghai Academic Ranking of World Universities. Topp 10 samt norske institusjoner

	2006	2007	2008	2009
Harvard University, US	1	1	1	1
Stanford University, US	3	2	2	2
University of California, Berkeley, US	4	3	3	3
University of Cambridge, UK	2	4	4	4
Massachusetts Institute of Technology, US	5	5	5	5
California Institute of Technology, US	6	6	6	6
Columbia University, US	7	7	7	7
Princeton University, US	8	8	8	8
University of Chicago, US	8	9	9	9
Oxford University, UK	10	10	10	10
University of Oslo, Norway	68	69	64	65
NTNU, Norway	201-300	203-304	201-302	201-302
University of Bergen, Norway	301-400	305-402	303-401	201-302
University of Tromsø, Norway	401-500	403-510	402-503	402-501

Nye og forbedrede rangeringer?

Centre for Higher Education Development (CHE)

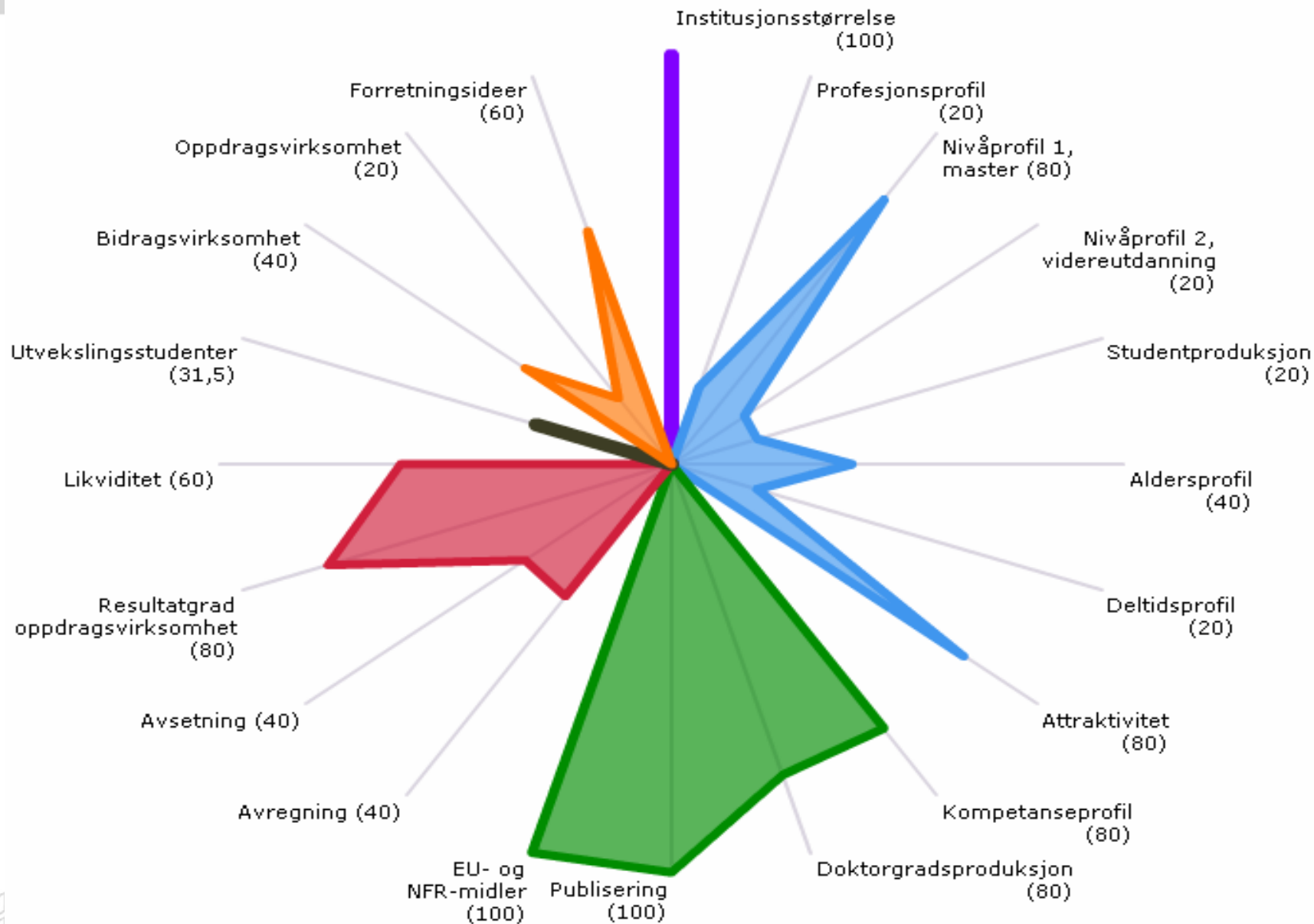
- Tysk privat organisasjon som har publisert rangeringer av UH-institusjoner siden 1998
- Tidligere begrense til Tyskland, inkluderer i dag også Østerrike og Sveits
- Flere land planlegger å introdusere rangeringer basert på systemet til CHE
- Ikke basert på hierarkisk "league table"
- Omfatter både studenter og vitenskapelige ansatte
- Rangerer ikke institusjoner – men fagområder
- Hver indikator presentert for seg – ikke aggregert og vektet
- Brukerne kan lage egne rangeringer og vektinger på sine utvalgte indikatorer
- Hver indikator deles inn i tre kategorier: Dårlig – Middels - God

Nye og forbedrede rangeringer

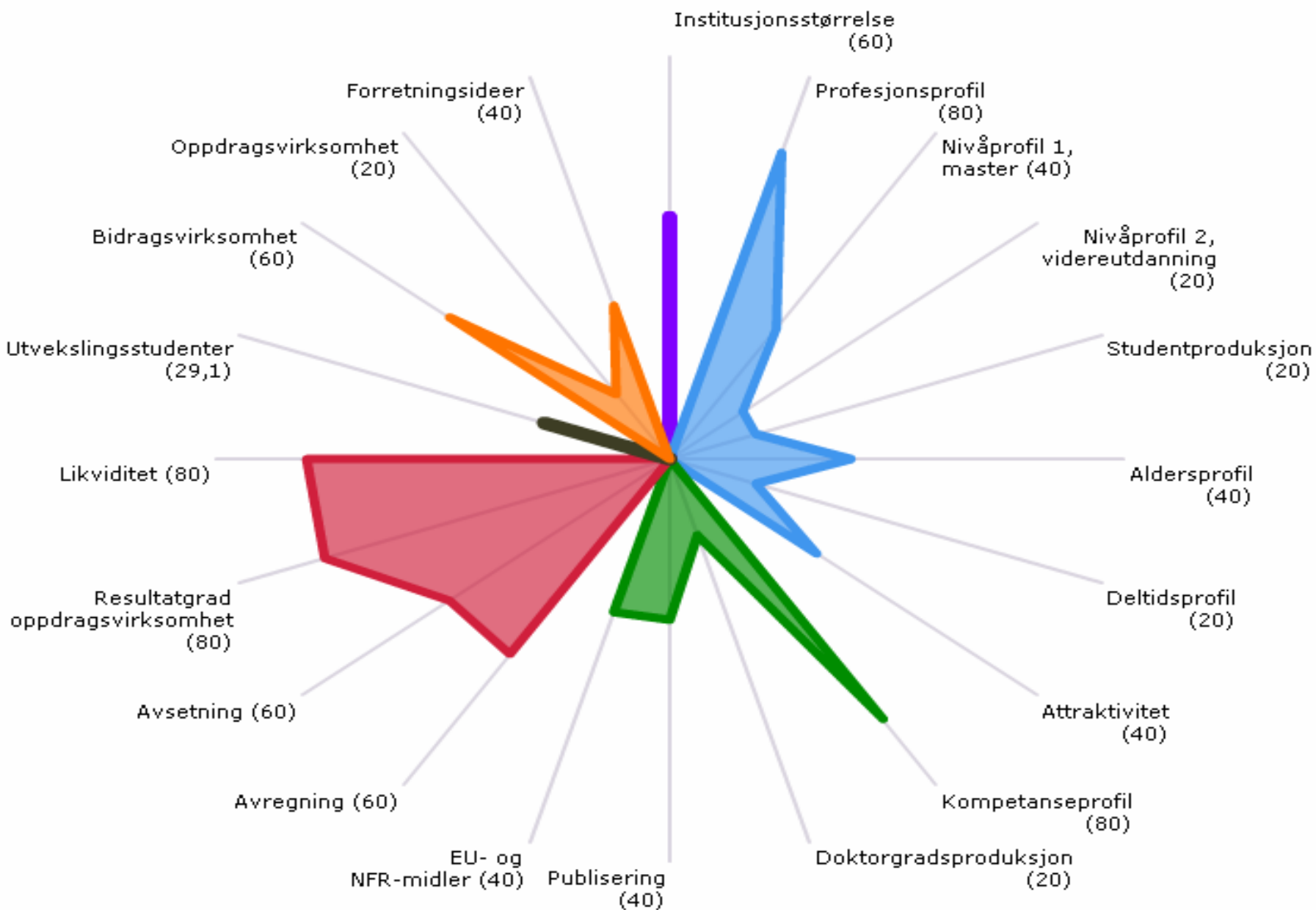
Ny flerdimensjonal EU-rangering av verdens universiteter:

- Bygger på en klassifisering av institusjonene (EUs U-Map-prosjekt) – slik at en kan sammenligne ”epler med epler”
- Målet er å forbedre de eksisterende endimensjonale rangeringsmåtene, tydeliggjøre og styrke europeiske universiteter og styrke Europas økonomiske stilling
- I første omgang en mulighetsstudie i 2010:
  - Vil bli testet på 150 høyere utdanningsinstitusjoner over hele verden i første halvår av 2010
  - Hvis vellykket; en fullskalaundersøkelse deretter

Universitetet i Oslo (2009)

Universitetet i Agder (2009)

Rangeringer kan være nyttige – men behov for noe mer på utdanningssiden

- Rangeringer er kontroversielle, men..
- Brukes som indikasjon på hva som kjennetegner et godt lærested
- Rangeringer og bruk av "league tables" et virkemiddel for å plassere universitetene kvalitetsmessig – nasjonalt og internasjonalt
- Brukes for å tiltrekke seg nye studenter
- Et skille mellom de gamle "endimensjonale" og de nye "flerdimensjonale rangeringene"
- AHELO - Assessment of Higher Education Learning Outcomes

Måling av læringsutbytte i høyere utdanning - AHELO

- AHELO ble formelt startet i desember 2008 som en mulighetsstudie
- En fullskalaundersøkelse kan deretter gjennomføres, tidligst i 2016
- Kvalitet i høyere utdanning – et ”overmodent” område der det synes mye
- Behov for en nyansering og profesjonalisering – utfordre dagens rangeringer med alle sin begrensninger og svakheter

Måling av læringsutbytte i høyere utdanning -AHELO

Målet er:

- Å sammenligne læringsutbytte på tvers av høyere utdanningsinstitusjoner
- Å gi studentene og vitenskapelige ansatte et best mulig grunnlag for å velge
- Å informere nasjonal politikkutvikling
- Et redskap for de høyere utdanningsinstitusjonenes strategiske arbeid

Hva skal måles i AHELO?

OECD ønsker å måle to hovedformer av kompetanse:

- Generelle ferdigheter eller "generic skills", dvs. evnen til kritisk refleksjon, problemløsning, analytisk tenkning etc.
- Disiplinære ferdigheter, der ferdigheter innenfor spesifikke fagområder måles
  - Ingeniørfag
  - Økonomi
- Det skal også innhentes opplysninger fra institusjonen og tilsatte som kan belyse læringsmiljø og andre bakgrunnsfaktorer (merverdien)

AHELO-undersøkelsen

- Undersøkelser skal gjøres som tester blant studenter i siste semester av et bachelorstudium
- OECD har valgt en tilnærming hvor man starter med en mulighetsstudie, og deretter eventuelt går videre med fullskala-undersøkelser

AHELO-undersøkelsen

Målet med mulighetsstudien er:

- Å se om man kan finne vitenskapelig holdbare metoder for å sammenligne læringsutbytte på disse feltene, mellom ulike institusjoner i ulike land
  - Ikke sammenligninger mellom land som i PISA
- Man ønsker å teste ut om det er praktisk og politisk mulig å gjennomføre undersøkelsen, altså om den samler tilstrekkelig aksept til at resultatene blir utsagnskraftige

AHELO-undersøkelsen

- Den generiske delen: baserer seg på en amerikansk testmetode, Collegiate Learning Assessment (CLA)
Testmetoden vil bli tilpasset forholdene i de deltagende land
- De to disiplinære delene vil bygge på erfaringer med tilsvarende undersøkelser i PISA
men har også trukket veksler på det europeiske "Tuning"-arbeidet

AHELO-arbeidet i Norge

- Norge deltar i mulighetsstudien innenfor den generiske delen:
NTNU, UMB og Høgskolen i Vestfold.
- I tillegg til Norge deltar det universiteter/høyskoler fra følgende land i den generiske delen:
  - Finland, Korea, Kuwait, Mexico og USA
- Internasjonale sammenligninger vil ikke bli laget. Utvalgene vil ikke være representative internasjonalt
- Offentliggjøring av nasjonale resultater ikke avgjort
- Ikke klart om det vil bli gitt noen form for sammenligning med internasjonal benchmark (men ønskelig fra norsk side)